

SPODBUJANJE IN IZVAJANJE VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA V INVALIDSKIH PODJETJIH

Učenje uresničuje številne vidike, povezane z vrednotami, teorijo, prakso, zagotovo pa prinaša tudi dobrobit vsem ljudem. Zavezanost h kulturi učenja je naša skupna naloga, namenjena vsem generacijam in vsem področjem človekovega delovanja. Učenje ni le formalno izobraževanje, temveč uveljavlja nove pristope in procese neformalnega in neformalnega učenja, ki omogoča posameznikom osebno rast, znanja za ohranjanje in pridobivanje zaposlitve in spodbude za večjo socialno varnost, razvoj in napredek.

Prednost vsake družbe je razvoj človeškega, kulturnega in socialnega kapitala in izobraženi, učeči državljani, ki so pripravljeni za spremembe tako lokalno kot globalno.

Učenje je navdušeno odkrivanje novih izzivov in vztrajno sledenje zastavljenim ciljem. Učenje ni šolska prisila, temveč naša osebna odločitev na poti iskanja in odkrivanja novih razsežnosti znanj in vrednot.

Slovenija je v okviru evropskega socialnega sklada Pobuda skupnosti Equal izvajala ukrepe in aktivnosti na področju zagotavljanja enakih

možnosti na trgu dela tako za zaposlene kot za iskalce dela. Sofinancirane so bile s pomočjo Evropske unije in ministrstva za delo, družino in socialne zadeve in opredeljene v enotnem programskem dokumentu »Program Pobude skupnosti Equal 2004–2006 za Republiko Slovenijo«. Od 23. junija 2005 je v Sloveniji delovalo 20 razvojnih partnerstev, ki so bila vključena v štiri ukrepe od devetih delujočih v Evropski uniji:

- ukrep 1: lažji dostop do trga dela in vrnitev nanj za tiste, ki imajo težave pri vključevanju
- ukrep 5: pospeševanje vseživljenjskega učenja in dobrih praks
- ukrep 8: zmanjševanje razlik med spoloma in podpiranje enakopravnosti med spoloma
- ukrep 9: podpora socialnemu in poklicnemu vključevanju prosilcev za azil.

Zavod za razvoj socialnih in zaposlitvenih programov RACIO SOCIAL je koordinator razvojnega partnerstva SINTEZA, ki je izvajal ukrep 5. S povezovanjem domačih in tujih znanj, izkušenj in dobrih praks je razvijal in izvajal model spodbujanja vseživljenjskega učenja in programe izobraževanja v invalidskih podjetjih in drugih organizacijah. V razvojno partnerstvo SINTEZA je vključenih 11 nacionalnih partnerjev. S štirimi razvojnimi partnerstvi iz Francije, Italije in Nizozemske pa so se povezali v transnacionalno partnerstvo EN-POWER.

Nacionalni partnerji so raznovrstni po organizaciji, statusu, pa tudi po področjih svojega delovanja (izobraževanje mladine in odraslih, zaposlitvena in poklicna rehabilitacija, usposabljanje in izobraževanje ranljivih skupin, vodenje in predstavljanje invalidskega podjetja doma in v tujini, izobraževanje za osebni in profesionalni razvoj zaposlenih). To so Zavod invalidskih podjetij Slovenije, CRI Celje (rehabilitacija, proizvodnja, storitve), Društvo distrofikov Slovenije, Zveza delovnih invalidov Slovenije, podjetje za usposabljanje in zaposlovanje invalidov ŽELVA, ANIMACIJA, Invalidsko podjetje Posočje, Izobraževalni center Štore, DART (razvoj kadrov, storitve in produkcija), Lendava, Inštitut Republike Slovenije za rehabilitacijo.

Invalidska podjetja igrajo v Sloveniji pomembno vlogo na področju zaposlovanja invalidov in drugih ranljivih skupin. Trenutno jih deluje 166, zaposlovati pa morajo vsaj 40 % invalidov. Izobrazbena struktura v invalidskih podjetjih je dokaj nizka, saj ima več kot tretjina zaposlenih le končano ali nedokončano osnovno šolo, približno enako število zaposlenih pa le dve- ali triletno poklicno šolo. To pomembno vpliva na konkurenčno sposobnost invalidskih podjetij na trgu.

Z mrežnim sodelovanjem in povezovanjem partnerjev na nacionalni in transnacionalni ravni smo se zato kot odziv na ta problem lotili razvijanja, preskušanja in vzpostavljanja pogojev za uveljavitev modela pospeševanja vseživljenjskega učenja, osebnostnega in strokovnega razvoja posameznikov in podpornih ukrepov za to.

V ta namen smo razvili in preskusili dva modularna izobraževalna programa in s tem pripomogli k večji dostopnosti do izobraževanja in učenja ciljnim skupinam: 60-urni program »Učenje za aktivno življenje in delo« za nizko kvalificirane delavce in 32-urni program »Usposabljanje vodij in strokovnih delavcev, odgovornih za razvoj zaposlenih v invalidskih in drugih podjetjih, ki zaposlujejo invalide«.

V programe so se vključevali zaposleni v invalidskih podjetjih, in sicer delavci z nizko stopnjo izobrazbe (največ 10 let šolanja), nizko kvalifikacijo, zmanjšano delovno zmožnostjo in drugimi ovirami, strokovni kader, odgovoren za razvoj in delo z zaposlenimi, in druge ranljive skupine na trgu dela.

Dosežene pozitivne rezultate predstavljajo zadovoljni obrazi udeleženi in velika želja po nadaljevanju in poglobljanju znanj. Nekateri vključeni v program »Učenje za aktivno življe-

nje in delo« so z učenjem preseгли marsikateri problem v družinskem in socialnem okolju in izboljšali tudi svoje zdravstveno stanje. Med dodane vrednosti programov lahko štejemo tudi vpliv na izboljšanje medosebnih odnosov na delovnem mestu.

Večanje vrednosti poklicnega in osebostnega razvoja posameznika in osvajanje kulture učenja v invalidskih in drugih podjetjih so odskočna deska za uresničitev vizije »učeca se dežela«.

Model pospeševanja vseživljenjskega učenja in oba programa smo predlagali in delno že vključili v obstoječe politike in sisteme, zlasti na področju izobraževanja in zaposlitvene rehabilitacije in zaposlovanja invalidov.

Model je prožen in se prilagaja dejanskim razmeram in potrebam podjetij in posameznikom. V prihodnje se bo nadgrajeval ter se prilagajal izzivom procesa izobraževanja in usposabljanja.

Med rezultate projekta sodijo tudi dosežene aktivnosti, ki se bodo nadaljevale:

- motiviranje in ozaveščanje javnosti o nujnosti in pomenu vseživljenjskega učenja
- ugotavljanje potreb po izobraževanju podjetja kot posameznika
- povezovanje in nadgrajevanje v projektu razvitega znanja in produktov na nacionalni in transnacionalni ravni.

Učenje nas spremlja na vsakem koraku tako na poklicni kot življenjski poti, nepogrešljiv sopotnik pa ostaja na osebni razvoju.

Naklonjen odnos do učenja in izobraževanja in ozaveščenost o pomenu vseživljenjskega učenja je primarna naloga vsakega posameznika, ki mora vse življenje skrbeti za svojo osebno in poklicno rast. Za učenje ni nikoli prepozno, a to pot zmorejo le tisti, ki si za cilj postavijo tudi učne dosežke.

Karmen Vodenik
racio@siol.net